

Strategija PKO

Guide to Success (GutS)

DELOVNI PAKET 1

**Strategija razvoja poklicne in karijerne
orientacije mladih iz skupin posebne
družbene skrbi**

Januar 2025

Naslov projekta: Pot do uspeha (Guide to Success)

Program: Interreg program Slovenija-Madžarska za obdobje 2021-2027

Referenčna koda projekta: SIHU00054

Vodilni partner projekta: Ljudska univerza Lendava

Projektni partnerji: Dvojezična srednja šola Lendava (Slovenija), ZTK- Zalaegerszegi Tankerületi Központ (Madžarska), FEPIH- Felnőttképzési, Pedagógiai és Humán Szolgáltató Nonprofit Kft (Madžarska)

Spletna stran projekta: <https://gut-s.eu/>

Naslov publikacije: Strategija razvoja poklicne in karijerne orientacije mladih iz skupin posebne družbene skrbi.

Povzetek: Projekt GutS – Guide to success oz. Pot do uspeha, je čezmejni projekt financiran iz programa Interreg Slovenija-Madžarska, katerega namen je izboljšanje poklicne in karijerne orientacije učeče se mladine ter mladih odraslih, ki jih zaradi socialno-ekonomskega statusa uvrščamo v skupine posebne družbene skrbi. Projekt se odziva na že zaznane pomanjkljivosti tradicionalnih metod poklicnega in kariernega svetovanja, ki pogosto vodijo do visokega osipa na ravni srednješolskega izobraževanja in posledično manjših možnosti za zaposlitev, ter si prizadeva usposobiti pedagoške delavce in druge strokovnjake, da bodo lahko učinkovito svetovali o nadaljnji poklicni poti učeči se mladini in mladim odraslim, ki so uvrščeni v skupine posebne družbene skrbi, jim pomagali izbrati ustrezne izobraževalne programe ter na tak način zmanjšali osip, povečali zaposljivost in posledično zagotavljali domačo delovno silo, ki bo ustrezala potrebam trga dela.

Izjava o omejitvi odgovornosti: Ta dokument je bil pripravljen s finančno pomočjo programa Interreg Slovenija-Madžarska. Za vsebino dokumenta so odgovorni izključno avtorji in v nobenem primeru ne odraža stališča Evropske unije in/ali organov programa IP SI-HU.

O partnerjih

LJUDSKA UNIVERZA LENDAVA
NÉPI EGYETEM LENDVA

Ljudska univerza, Zavod za izobraževanje odraslih in mlade, je vodilni partner projekta GutS in predstavlja ključnega akterja na področju vseživljenjskega izobraževanja in socialne vključenosti v Pomurju. Ustanovljena leta 1959, se je LU Lendava skozi leta razvila v sodobni center vseživljenjskega učenja, ki izvaja širok spekter formalnih in neformalnih izobraževalnih programov, delavnic ter poklicnih usposabljanj, namenjenih vsem generacijam, od najmlajših, za katere organizira delavnice in poletne tabore, do starejših, ki potrebujejo sodobna znanja za uspešno vključevanje v tehnološko napredno družbo. Zaposleni na Ljudski univerzi Lendava se ne posvečajo zgolj organizaciji in izvedbi različnih oblik izobraževanj, temveč so zavezani tudi razvoju na področju izobraževanja odraslih, pri čemer posebno pozornost namenjajo mednarodnim strateško-razvojnim projektom, ki omogočajo inovacije, izmenjavo dobrih praks in nadgradnjo izobraževalnih pristopov.

Spletna stran: <https://www.lulendava.si/>

Dvojezična srednja šola Lendava je javni zavod s področja srednješolskega izobraževanja. Je institucija, ki je trdno vpeta v prostor in njegovo multikulturno tradicijo. Je edinstven primer dvojezične srednje šole, saj se v njej s pomočjo usposobljenega kadra vzgajajo in izobražujejo mladi pripadniki slovenske, madžarske in drugih narodnosti, ki se v dvojezičnem modelu ne učijo le obeh jezikov, temveč tudi strpnosti in sprejemanja drugačnosti ter vključevanja v lokalno in širše okolje. Dvojezičnost je dodana vrednost in vrednota, ki jim zagotavlja prednost pred drugimi šolami. Šola temelji na kakovostnem izobraževalnem procesu ter zagotavlja varno, spodbudno in vključujoče učno okolje vsem udeležencem procesa. Podpirajo vizijo vzgoje in izobraževanja, ki poudarja celovit, interdisciplinaren pristop k pridobivanju znanja, sposobnosti in veščin, potrebnih za trajnostno prihodnost, pa tudi za spremembo vrednot, vedenja in življenjskih navad.

Spletna stran: <https://www.dssl.si/sl/>

LJUDSKA UNIVERZA LENDAVA
NÉPI EGYETEM LENDVA

ZALAEGERSZEGI
TANKERÜLETI
KÖZPONT

ZTK je ključni madžarski partner projekta GutS, ki ima pomembno vlogo pri usklajevanju čezmejnega sodelovanja in izvajanju raziskav na terenu. Kot javna organizacija pokriva tri izobraževalna območja, v katerem se nahaja 44 izobraževalnih ustanov, od tega 42 šol, 23 v mestih in 19 na podeželju. Poleg tega v mreži imajo tudi eno višjo šolo in eno specializirano pedagoško službo. Osnovnošolsko izobraževanje obiskuje 7 851 učencev, v poklicnih šolah pa je 57 učencev. Med njimi je 309 učencev z manj priložnostmi in 259 učencev z omejenimi priložnostmi. Organizacija izvaja tudi terenske raziskave, napotuje učitelje na usposabljanja in organizira različne izobraževalne dejavnosti, s čimer pomembno vpliva na vključevanje otrok iz skupin posebne družbene skrbi v izobraževalni proces ter oblikuje trajnostne rešitve, ki dolgoročno vplivajo na zaposljivost in socialno vključenost mladih.

Spletna stran: <https://kk.gov.hu/zalaegerszeg>

FEPIH - Izobraževanje odraslih, pedagoške in humanitarne storitve, je neprofitna družba, ki je bila ustanovljena leta 2007 s strani predanih, družbeno odgovornih posameznikov, ki se že več kot desetletje ukvarjajo z vključevanjem na trg dela, svetovanjem in izobraževanjem odraslih za osebe posebne družbene skrbi in osebe s posebnimi potrebami. Imajo dolgoletne strokovne izkušnje na področju upravljanja človeških virov in se aktivno ukvarjajo z izboljševanjem zaposlitvenih možnosti za skupine, ki so izključene s trga dela, in za osebe, ki začenjajo svojo poklicno pot. Poleg usposabljanj zagotavljajo tudi storitve FIT (informativno svetovanje o zaposlovanju) in poklicno rehabilitacijo, ki je na voljo v več mestih, npr. v Zalaegerszegu, Nagykanizsi, Kapuváru in Kaposváru. Organizacija ima močno mrežo stikov na področju zaposlovanja, storitev na trgu dela, kulture, izobraževanja in socialne varnosti v celotnem okrožju Zala.

Spletna stran: <https://fepih.hu/>

1 Uvod

Na podlagi sekundarne in kvalitativne raziskave, ki je bila opravljena v začetni fazi projekta Guide to Success (GutS) je bila pripravljena Strategija razvoja poklicne in karierne orientacije mladih in mladih odraslih iz skupin posebne družbene skrbi. Strategija naslavlja vrzeli v poklicnem in kariernem svetovanju mladim s poudarkom na poklicni in karierni orientaciji mladim učečim se in mladim odraslim iz skupin posebne družbene skrbi. V nadaljevanju ponuja rešitve za izboljšanje njihove vključenosti v izobraževanje in posledično na trg dela. Strategija je namenjena pedagoškim delavcem, svetovalnim službam ter drugim organizacijam, ki se ukvarjajo z mladimi in njihovim poklicnim usmerjanjem.

2 Ključni izzivi

Raziskava je pokazala naslednje temeljne izzive v sistemu poklicne in karierne orientacije:

- **Pomanjkanje individualiziranega celostnega pristopa**, zaradi česar mladi ne prepoznajo lastnih potencialov in možnosti svojo izobraževalno in poklicno pot.
- **Slabo dostopnost in prilagojenost aktivnosti poklicne in karierne orientacije** za posameznike, ki jih uvrščamo v skupine posebne družbene skrbi.
- **Nizko vključenost staršev** in mentorjev v proces poklicnega svetovanja.
- **Nezadostno povezanost med izobraževalnimi ustanovami in trgom dela**, kar vodi do neusklajenosti med izobraževalnimi programi in potrebami delodajalcev.
- **Pomanjkanje praktičnih izkušenj** in priložnosti za predhodni preizkus poklicev.
- **Pomanjkanje priložnosti za mreženje in mentorstvo** starejših ali nekdanjih dijakov.
- **Slabo razvite temeljne kompetence** mladih in mladih odraslih.
- **Sistemske težave** na področju izobraževalnega sistema in sistema socialne skrbi.

3 Cilji strategije

1. Okrepiti **poklicno in karierno svetovanje**.
2. Povečati **dostopnost svetovalnih storitev** za mlade učeče se in mlade odrasle, ki jih uvrščamo v skupine posebne družbene skrbi.
3. Vključiti **starše in mentorje** v proces poklicnega svetovanja.
4. Izboljšati **povezavo med šolami, delodajalci in trgom dela**.
5. Omogočiti **več praktičnih izkušenj** za mlade.
6. Okrepiti **razvoj in krepitev temeljnih življenjskih kompetenc** v šolah.
7. Razviti **digitalna orodja in prilagojene metode** za svetovanje mladim učečim se in mladim odraslim iz skupin posebne družbene skrbi.
8. **Opolnomočiti učitelje in svetovalne delavce** na področju poklicne in karierne orientacije s poudarkom na delu s skupinami posebne družbene skrbi.

4 Ukrepi za izboljšanje poklicne in karierne orientacije

4.1 Individualizirano svetovanje

- **Opremiti šolske svetovalne delavce** z znanji, metodami dela in ustreznimi pripomočki, ki jim bodo v pomoč pri PKO mladim učečim se in mladim odraslim iz skupin posebne družbene skrbi. Okrepiti njihovo vlogo pri organizaciji in izvedbi predstavitev poklicov na šoli in pri delodajalcih ter obiskov poklicnih šol, ki omogočajo spoznavanje poklicov.
- Razviti **prilagojene metode** za delo z mladimi iz skupin posebne družbene skrbi.
- Okrepiti **mentorstvo in mreženje z uspešnimi posamezniki** s podobnim ozadjem.

4.2 Dostopnost svetovalnih storitev

- **Okrepiti znanje šolskih svetovalnih delavcev** za učinkovito izvajanje aktivnosti poklicne in karierne orientacije za mlade učeče se in mlade odrasle iz skupin posebne družbene skrbi v šolah in v organizacijah za izobraževanje odraslih.
- Razviti **nove ter prilagoditi obstojele pristope in pripomočke** za podporo mladim učečim se in mladim odraslim iz skupin posebne družbene skrbi pri kariernih odločitvah.
- Uvesti **brezplačne programe poklicnega in kariernega svetovanja** za mlade odrasle, katerih polna poklicna aktivacija in približevanje trgu dela sta zaradi socialnih in ekonomskih razlogov ogrožena (dolgotrajna brezposelnost).

4.3 Vključenost staršev

- Organizirati **delavnice za starše** o njihovi vlogi pri izbiri poklica otroka.

4.4 Mentorstvo

- V vzgojno-izobraževalne programe vključiti **mentorski sistem**, kjer bi nekdanji dijaki pomagali šolajoči se mladini pri postavljanju poklicnih in kariernih ciljev.
- Organizirati dogodke namenjene **mreženju** z bivšimi dijaki, katerih cilj bi bil pogovor o možnostih, ki jih imajo pri nadaljevanju poklicne in karierne poti po zaključeni srednji šoli.

4.5 Povezovanje izobraževalnih ustanov in trga dela

- **Okrepiti sodelovanje šol in podjetij**, vključno z obiskovanjem podjetij in organiziranjem kariernih sejmov.
- Razviti **sistem spremljanja potreb trga dela** in ga integrirati v šolske kurikule.
- Spodbujati **razvoj programov sodelovanja med šolami in podjetji**, v okviru katerih bi dijaki in mladi odrasli lahko pridobili neposredne izkušnje iz delovnega okolja.

- Krepi **sodelovanje med šolami** z namenom izmenjave dobrih praks in organizacije zgledovalnih obiskov.

4.6 Praktične izkušnje in poklicne simulacije

- Okrepiti **obvezno praktično usposabljanje** v vseh srednješolskih izobraževalnih programih.
- Razviti **virtualne poklicne simulacije ter platforme**, ki bi mladim omogočile spoznavanje poklicev na interaktiven način.
- Spodbujati **programska partnerstva** z območnimi podjetji za opravljanje vajeništev in učenja na delovnem mestu.

4.7 Krepitev temeljnih kompetenc

- Okrepiti **razvijanje in krepitev temeljnih življenjskih kompetenc v šolah**, predvsem socialnih veščin, funkcionalne pismenosti in logike.
- Razvijati **dober odnos do dela**, delovno disciplino in etiko ter krepiti zavedanje, da je znanje vrednota.

4.8 Digitalna orodja in tehnologija v svetovanju

- Razviti **digitalne svetovalne pripomočke**, ki bodo učiteljem in svetovalnim delavcem v pomoč pri poklicni in karierni orientaciji mladih učečih se in mladih odraslih iz skupin posebne družbene skrbi.

4.9 Krepitev (obtoječih) pedagoških kompetenc

- Dvigniti raven **digitalne pismenosti** s poudarkom na poklicni in karierni orientaciji.
- Krepi **komunikacijske veščine** in medosebne **odnose**.
- Spoznavati **osnove mediacije** in spretnosti reševanja konfliktnih situacij.
- Krepi **tehnike motiviranja** in spodbujanja učencev.
- Spodbujati **izmenjave dobrih praks in izkušenj** med zaposlenimi v vzgojno-izobraževalnih zavodih.

5 Merjenje uspešnosti in trajnostni razvoj

Za zagotavljanje učinkovitosti strategije bodo uporabljeni naslednji kazalniki:

- Število **mladih iz skupin posebne družbene skrbi**, ki se vključijo v individualizirane programe poklicne in karijerne orientacije.
- Število **partnerskih sodelovanj med šolami in podjetji**.
- Dvig **stopnje zaposljivosti** mladih iz skupin posebne družbene skrbi po zaključku izobraževanja.
- Število **aktivnosti za krepitev temeljnih življenjskih kompetenc**.
- Število novih **digitalnih orodij in prilagojenih metod svetovanja**, ki se implementirajo v sistem.
- **Večja vključenost** staršev in mentorjev v poklicno in karierno svetovanje.
- Večje število udeležencev pedagoškega profila **na usposabljanjih** s področja poklicne in karijerne orientacije.

6 Zaključek

Za uspešno izboljšanje sistema poklicne in karijerne orientacije je nujno, da se pristop prilagodi potrebam mladih iz skupin posebne družbene skrbi. To pomeni krepitev individualiziranega svetovanja, povezovanja z delodajalci, vključenosti staršev in mentorjev, krepitev temeljnih življenjskih kompetenc ter uporabo sodobnih digitalnih orodij.

Strategija jasno kaže, da samo z dolgoročno, celostno in trajnostno naravnanim delovanjem lahko dosežemo bistvene premike. Gre za proces, ki presega posamične šole ali institucije in zahteva tesno sodelovanje vseh deležnikov – izobraževalnih ustanov, delodajalcev, socialnih služb, lokalnih skupnosti ter družin. Le s takšnim sodelovanjem bo mogoče mlade učinkovito usmerjati, jim nuditi praktične priložnosti za razvoj, hkrati pa oblikovati pogoje, v katerih bo njihova izobraževalna in poklicna pot smiselna, varna in spodbudna.

Prav tako je treba upoštevati, da se potrebe trga dela hitro spreminjajo, zato mora biti sistem poklicne in karijerne orientacije fleksibilen in odziven. To zahteva stalno posodabljanje znanja pedagoških in svetovalnih delavcev, razvoj novih metod ter spremljanje učinkov strategije skozi jasno zastavljene kazalnike.

Cilj strategije ni le povečati zaposljivost mladih, temveč jim omogočiti opolnomočenje, samozavest in občutek pripadnosti družbi. Ko bodo mladi pridobili izkušnje, kompetence in podporo, ki jo potrebujejo, bodo lažje našli svojo pot ter s tem prispevali k razvoju skupnosti in širše družbe.

Le z doslednim izvajanjem predlaganih ukrepov, spremljanjem rezultatov in pripravljenostjo na prilagoditve bo mogoče zagotoviti, da bo strategija živ dokument – orodje, ki dejansko prispeva k zmanjševanju neenakosti, večji socialni vključenosti in boljšim zaposlitvenim možnostim mladih.

Interreg

Sofinancira
EVROPSKA UNIJA
Az EURÓPAI UNIÓ
társfinanszírozásával

Slovenija – Magyarország

GutS

